

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Modrý rast: príležitosti pre udržateľný rast v morskom a námornom odvetví“

COM(2012) 494 final

(2013/C 161/17)

Spravodajca: **Christos POLYZOGOPOULOS**

Európska komisia sa 13. septembra 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Modrý rast: príležitosti pre udržateľný rast v morskom a námornom odvetví“.

COM(2012) 494 final.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 27. februára 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 488. plenárnom zasadnutí 20. a 21. marca 2013 (schôdza z 20. marca) prijal 100 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV sa domnieva, že skúmané oznámenie je logickým a potrebným pokračovaním úsilia o realizáciu integrovanej námornej politiky Európskej únie (INP).

1.2 EHSV sa vo všeobecnosti domnieva, že oznámenie je rozvážnym príspevkom k integrovanej námornej politike EÚ (INP), ktorá odkazuje na stratégiu Európa 2020 a má za cieľ oživiť hospodárstvo v Európe prostredníctvom využitia potenciálu námorného hospodárstva, vytvoriť nové pracovné miesta a stimulovať hospodársku súťaž a sociálnu súdržnosť.

1.3 EHSV z tohto pohľadu víta oznámenie, a to najmä v čase súčasného vyvrcholenia hospodárskej krízy, v dôsledku ktorej dnes v Európe prevládajú ťažké ekonomické podmienky, a ktorá má negatívny vplyv aj na odvetvia spojené s námorným hospodárstvom.

1.4 EHSV sa domnieva, že nový impulz, ktorý má oznámenie dodať INP, si vyžaduje, aby sa koherentným spôsobom využili a rozvíjali súčasné pozitívne iniciatívy a činnosti v spojitosti s novým navrhovaným rámcom v záujme toho, aby EÚ nepremeškala túto príležitosť vypracovať kvalitnú INP, ktorá bude zodpovedať náročným štandardom.

1.5 Vzhľadom na to, že kontinuita a koherencia sú nevyhnutným predpokladom úspešnej realizácie modrého rastu, EHSV konštatuje, že by sa malo jasne stanoviť, že päť prioritných oblastí, ktoré boli vymedzené v štúdiu o modrom raste nazvanej „Blue Growth. Scenarios and drivers for Sustainable Growth from the Oceans, Seas and Coasts“ (Scenáre a hnacie sily udržateľného rastu z oceánov, morí a pobreží) z roku 2012 (<https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/content/2946>), nebude nahrádzať, ale dopĺňať tradičné existujúce oblasti činností.

1.6 EHSV zdôrazňuje, že ak sa modrá ekonomika bude považovať za nevyčerpatelný zdroj nevyužitého bohatstva, a ak na modrý rast budeme neustále poukazovať tak nástojčivo, akoby išlo o všeliek na všetky neduhy európskej ekonomiky, existuje riziko, že sa zosilnia viacsobné tlaky, ktorým už dnes musia čeliť pobrežia a moria. Výbor preto odporúča stále ostražitosť v záujme toho, aby sa nastolila rovnováha medzi hospodárskymi cieľmi a zásadami udržateľného rozvoja.

1.7 EHSV podrobne uviedol, aký význam má ľudský faktor v námornom hospodárstve a odporučil, aby sa venovala potrebná pozornosť sociálnemu aspektu s cieľom usilovať sa nastoliť rovnováhu medzi hospodárskym, sociálnym a environmentálnym rozmerom udržateľnej integrovanej námornej politiky.

1.8 EHSV sa domnieva, že modrý rast musí prispievať k podpore sociálneho začlenenia bez vylúčenia a ponúknuť možnosti v oblasti zamestnania, odbornej prípravy a úplného zapojenia najmä v miestnych a pobrežných spoločenských, ktoré majú svoje osobitosti a potreby, a to predovšetkým so zreteľom na spoločensvá, ktoré sú odľahlé a riedko zaľudnené.

1.9 EHSV pripomína užitočné pripomienky, ktoré formuloval v súvislosti s námorným a morským výskumom⁽¹⁾, a zdôrazňuje kľúčový význam výskumu a inovácie v záujme toho, aby sa zaistilo silné konkurenčné postavenie Európy v novo sa rozvíjajúcich odvetviach, pričom kladie dôraz na základný aj pokročilý výskum orientovaný na novátorské aplikácie a výkonnejšiu metodiku, ktorá uprednostňuje spoluprácu medzi priemyselným sektorom a akademickou obcou.

1.10 EHSV venuje osobitnú pozornosť otázke vzdelávania a povzbudzuje Komisiu, aby vypracovala vhodný inovatívny

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 46 – 50.

vzdelávací rámec, ktorého cieľom bude prilákať študentov, ktorí absolvovali odbornú prípravu, k profesionálnemu uplatneniu v námornej oblasti.

1.11 Vzhľadom na to, že realizácia modrého rastu je mimoriadne ambicióznym a komplexným projektom s obrovským dosahom, EHSV zdôrazňuje, že pri jeho zavádzaní je potrebná ešte väčšia presnosť a v predkladanom stanovisku sa preto venuje kľúčovým otázkam a ostatným špecifickým problémom, ktorým je potrebné venovať pozornosť v záujme toho, aby nevznikol rozpor medzi očakávaniami a reálnymi možnosťami.

2. Úvod

2.1 Skúmané oznámenie kladie dôraz na koncepciu „modrého rastu“, ktorá vychádza z presvedčenia, že pobrežia, moria a oceány môžu pomôcť Európe čeliť tlakom a problémom, s ktorými je konfrontovaná, a oživiť hospodárstvo.

2.2 Podľa Komisie je cieľom modrého rastu dosiahnuť inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast zameraný na inovácie, ktorý otvorí cestu k procesu opätovného zhodnocovania modrého hospodárstva a zabezpečí, aby sa pozornosť členských štátov, regiónov, podnikov a občianskej spoločnosti sústredila na túto oblasť.

2.3 V oznámení sa popisujú spôsoby, akými členské štáty a EÚ už dnes podporujú modrú ekonomiku. Podľa súvisiacej už spomínanej štúdie (pozri bod 1.5) možno v rámci celej škály činností rozlišovať päť prioritných oblastí, ktoré majú potenciál rásť, a v ktorých by prostredníctvom cieľených opatrení bolo možné dosiahnuť ďalší pokrok. Ide o tieto oblasti: a) cestovný ruch na mori, v pobrežných oblastiach a na výletných lodiach; b) modrá energia; c) morské nerastné suroviny; d) akvakultúra; e) modrá biotechnológia.

2.4 Odvetvia alebo hodnotové reťazce modrej ekonomiky je možné ďalej rozdeliť na tradičné odvetvia, ktoré sú už v plnej miere rozvinuté (námorná doprava, námorný cestovný ruch, pobrežný cestovný ruch), rozvíjajúce sa odvetvia (akvakultúra, námorný dozor) a novo vznikajúce odvetvia (oceánske obnoviteľné zdroje energie, modrá biotechnológia).

2.5 K oživeniu integrovanej námornej politiky došlo na začiatku októbra v minulom roku, keď bolo prijaté vyhlásenie z Limassolu⁽²⁾. Vyhlásenie politicky podporuje a posilňuje túto akciu a takisto zavádza politické usmernenia pre budúci modrý rast a stanovuje program pre rast a zamestnanosť.

2.6 Modrý rast ako dlhodobá stratégia sa zameriava na synergie a interakcie, ktoré existujú medzi odvetvovými politikami a jednotlivými aktivitami, ale takisto skúma ich prípadné dôsledky pre morské prostredie a biodiverzitu.

2.7 Cieľom stratégie je aj sumarizovať a podporiť opatrenia s výrazným dlhodobým potenciálom rastu tým, že sa povzbudia investície v oblasti výskumu a inovácie a zlepšia zručnosti vďaka vzdelávaniu a odbornej príprave.

⁽²⁾ Vyhlásenie európskych ministrov zodpovedných za integrovanú námornú politiku a Európskej komisie o pokroku v integrovanej námornej politike a o morskej a námornej agende pre rast a zamestnanosť, ktoré bolo prijaté 7. októbra 2012 v Nikózii na Cypre.

2.8 Komisia po rozsiahlej konzultácii podnikne rad opatrení zameraných na preskúmanie dynamiky rastu tohto sektoru, vypracuje oznámenia o námornom a pobrežnom cestovnom ruchu, modrej energetike, modrej biotechnológii a ťažbe morských nerastných surovín, ako strategické usmernenia v oblasti akvakultúry.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV vo svojich predchádzajúcich stanoviskách⁽³⁾ prostredníctvom svojich dôležitých pripomienok načrtol množstvo otázok vo vzťahu k modrému rastu a podporil spôsob, akým Komisia realizuje od roku 2007⁽⁴⁾ INP so zameraním na udržateľný rozvoj námorného hospodárstva a na zlepšovanie ochrany morského prostredia.

3.2 EHSV sa domnieva, že realizácia modrého rastu v podobe, v akej sa navrhuje, je komplexným a náročným projektom s obrovským dosahom. Jeho referenčným rámcom je: a) šesť námorných oblastí (Baltické more, Čierne more, Stredozemné more, Severné more, severovýchodný Atlantický oceán a Severný ľadový oceán, ako aj najvzdialenejšie európske regióny), ktoré tvoria hranice regiónov EÚ a z ktorých každá má svoje charakteristické znaky a osobitné potreby v hospodárskej, sociálnej, environmentálnej, geografickej, klimatickej a inštitucionálnej oblasti; b) celá škála odvetví a činností, ktoré dosiahli vlastnú úroveň rozvoja s rozdielnou osobitnou váhou a vlastnými charakteristickými znakmi; c) stratégie rastu, ktoré sa opierajú o silu každého námorného regiónu a odvetvia a vyrovnávajú slabiny.

3.3 Ako je známe, EHSV privítal medziodvetvovú a cezhraničnú spoluprácu všetkých aktérov zameranú na posilnenie konkurencieschopnosti Európy a zaručenie optimálnych podmienok rastu pre námorné hospodárstvo.

3.4 EHSV podporuje pragmatický geografický prístup modrého rastu a jeho stratégie založené na morských oblastiach, ktoré zohľadňujú ich osobitné charakteristické znaky, pokiaľ ide o rôzne aktivity v oblasti námorného hospodárstva a otázky partnerstiev a súčinnosti, ale aj o napätie vo vnútri a mimo hraníc EÚ.

3.5 EHSV odporúča posilniť oblasti činností súvisiace s morom a podporiť partnerstvá napomáhajúce inováciu a rozvíjať nové koncepcie hospodárskej činnosti. Regionálne nástroje zapájajúce verejný a súkromný sektor a organizácie občianskej spoločnosti, ako aj regionálne námorné dohovory a štúdie zamerané na morské oblasti umožňujú vďaka cezhraničnej spolupráci a európskym programom prekonať roztrieštenosť námorného hospodárstva.

⁽³⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 133 – 140; Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 103 – 109; Ú. v. EÚ C 267, 1.10.2010, s. 39 – 45; Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 46 – 50; Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 31 – 36; Ú. v. EÚ C 172, 5.7.2008, s. 34 – 40; Ú. v. EÚ C 168, 20.7.2007, s. 50 – 56; Ú. v. EÚ C 146, 30.6.2007, s. 19 – 26; Ú. v. EÚ C 206, 29.8.2006, s. 5 – 9; Ú. v. EÚ C 185, 8.8.2006, s. 20 – 24; Ú. v. EÚ C 157, 28.6.2005, s. 141 – 146.

⁽⁴⁾ COM(2007) 575 final.

3.6 EHSV v súvislosti s miestnymi spoločenstvami pobrežných oblastí, ostrovov a najvzdialenejších regiónov odporúča vyhnúť sa stereotypným prístupom a viac podporovať miestne stratégie vypracované na mieru a spoluprácu s miestnymi a regionálnymi orgánmi, územnými spoločenstvami a aktérmi občianskej spoločnosti pôsiacim na mieste s cieľom chrániť kultúrne dedičstvo a tradičné formy výroby a zamestnania, ako aj chrániť prírodné zdroje.

3.7 EHSV sa domnieva, že je potrebné jasnejšie zdôrazniť, že podpora modrého rastu v rámci INP nie je len výlučne európskou záležitosťou a že morské ekosystémy a námorné hospodárstvo prekračujú hranice štátov. Medzinárodná spolupráca a koordinovaná činnosť sú jediným prostriedkom, ako úspešne čeliť hlavným výzvam. Toto konštatovanie platí pre výzvy, ktoré majú všeobecný dosah, ako napr. udržateľné využívanie morských zdrojov, zmena klímy, strata biodiverzity a spravodlivá hospodárska súťaž v odvetví námornej dopravy a stavby plavidiel a podpora dôstojných pracovných podmienok v týchto odvetviach, ako aj pre problematiky, ktoré majú skôr regionálny kontext, ako je ochrana životného prostredia v Stredozemnom mori alebo v Baltickom mori.

3.8 EHSV vyzýva Komisiu, aby sa v medzinárodnom rozmere INP zamerala na sedem najvzdialenejších regiónov EÚ (teda španielske samosprávne spoločenstvo Kanárskych ostrovov, portugalské samosprávne regióny Madeira a Azory a štyri francúzske departementy Guadeloupe, Guyana, Martinik a Réunion) vzhľadom na to, že v príslušných oblastiach⁽⁵⁾ predstavujú vysunuté strategické body Únie a takisto so zreteľom na prioritné osi pre posilnené partnerstvo⁽⁶⁾ a aby vypracovala regionálne stratégie modrého rastu zamerané na tieto oblasti, keďže tieto oblasti ponúkajú EÚ najrozsiahlejšiu výlučnú hospodársku zónu na svete.

3.9 EHSV hodnotí pozitívne, že oznámenie sa venuje aj otázke zamestnanosti, odbornej prípravy a právomocí a domnieva sa, že tento naznačený sociálny rozmer bude potrebné zapracovať do politík, ktoré sa budú realizovať prostredníctvom novej námornej agendy pre rast a zamestnanosť v námornom sektore z 8. októbra 2012, s odvolaním sa na stratégiu Európa 2020, a to vďaka cieľovým opatreniam určeným na zlepšenie životných a pracovných podmienok, podmienok na odbornú prípravu a účasti sociálnych partnerov.

3.10 V oznámení sa uvádza, že nedostatočná kvalifikácia je veľkou prekážkou pre modrý rast. EHSV sa preto domnieva, že nezávisle od otázky slabej prípravy námorníkov⁽⁷⁾ je dôležité rozvíjať vedomosti a profesionálne skúsenosti, tak aby zodpovedali nárokom novo vznikajúcich odvetví pokiaľ ide o nové zručnosti na vysokej úrovni. Z toho dôvodu odporúča, aby sa špecializovali a rozšírili politiky a opatrenia vzhľadom na to, že vzdelávanie námorníkov sa sústreďuje hlavne na existujúce činnosti, ktoré sú už v plnej miere rozvinuté (rybolov, námorníctvo).

⁽⁵⁾ COM(2004)343.

⁽⁶⁾ Ú. v. ES C 294, 25.11.2005, s. 21 – 25.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2012, s. 69 – 72.

4. Ekonomický rozmer

4.1 Oznámenie popisuje ekonomický rozmer a údaje v morskom a námornom odvetví, ktoré už v Európe poskytujú prácu pre 5,4 miliónov osôb a vytvára celkovú hrubú pridanú hodnotu vo výške približne 500 miliárd EUR za rok, bez vojenských činností. Celkovo 75 % vonkajšieho obchodu EÚ a 37 % jej vnútorného obchodu (v tonokilometroch) sa realizuje námornou cestou. Táto činnosť sa sústreďuje najmä na okolie európskeho pobrežia. Okrem toho sa v niektorých krajinách, ktoré neležia pri mori, rozvinuli významné hospodárske aktivity súvisiace s morom, napr. výroba námorného vybavenia.

4.2 Hodnotové reťazce modrej ekonomiky v oblasti hrubej pridanej hodnoty a zamestnanosti otvárajú veľké možnosti vzhľadom na to, že do roku 2020 by príslušné odvetvia mohli poskytovať 7 miliónov pracovných miest a celkovú hrubú pridanú hodnotu vo výške 600 miliárd EUR ročne.

4.3 Oznámenie takisto skúma dynamiku a možné budúce usmernenia pre každú z piatich prioritných oblastí, pričom, vychádzajúc z už spomínanej štúdie o modrom raste (pozri bod 1.5), kladie dôraz na inováciu a nové pracovné miesta, najmä na:

4.3.1 Cestovný ruch na mori a v pobrežných oblastiach, ktorý je na základe hrubej pridanej hodnoty a počtu zamestnaných osôb najdôležitejším odvetvím, poskytuje prácu pre 2,35 milióna osôb, čo je 1,1 % z celkového počtu pracovných miest v EÚ, pričom 90 % príslušných podnikov zamestnáva menej ako 10 osôb. Do roku 2020 sa očakáva nárast o 2 až 3 % a v samotnom odvetví výletných lodí by v rokoch 2010 až 2020 mohlo vzniknúť 100 000 dodatočných pracovných miest. Rekreačné plavidlá by mohli takisto zaznamenať dvoj- až trojpercentný nárast ročne, podľa Európskej rady prevádzkovateľov výletných lodí⁽⁸⁾.

4.3.2 Veterná energia na mori tvorila v roku 2011 10 % inštalovanej kapacity, zabezpečovala prácu, priamo alebo nepriamo, pre 35 000 osôb v celej Európe a predstavovala investície v objeme 2,4 miliardy EUR ročne pri celkovej kapacite približne 3,8 GW. Podľa národných akčných plánov členských štátov pre energiu z obnoviteľných zdrojov by zdroje veternej energie mohli v roku 2020 poskytnúť 494,6 TWh, z čoho 133,3 TWh bude vyrobených na mori. Tým by vzhľadom do roku 2020 mohlo vzniknúť 170 000 a do roku 2030 300 000 nových pracovných miest. Takisto je možné poukázať na sľubné vyhliadky v odvetviach činností, ktoré sú dnes len v počiatočnej fáze rozvoja, ako je výroba energie využívajúcej morský príliv, ku ktorej je potrebné prirátavať aj energiu z príboja. V týchto oblastiach už niektoré štáty realizovali rozsiahle investície.

4.3.3 Na celosvetovej úrovni by ročný obrat z ťažby morských nerastných surovín mohol počas nasledujúcich desiatich rokov narásť z prakticky nuly na 5 miliárd EUR a v roku 2030 dosiahnuť až 10 miliárd EUR (podľa odhadov, ktoré uviedli zástupcovia odvetvia v rámci štúdie o modrom raste). Takisto je možné, že na celosvetovej úrovni bude v roku 2020 5 % nerastov, ako kobalt, meď a zinok, pochádzať z dna oceánov a tento podiel by mohol do roku 2030 narásť až na 10 %. Od roku 2000 do roku 2010 sa ceny mnohých neenergetických surovín podľa údajov WTO (WTO PRESS/628, 7. apríla 2011) zvyšovali približne o 15 % ročne najmä z

⁽⁸⁾ COM(2012) 494 final.

dôvodu vysokého dopytu v krajinách s rozvíjajúcou sa ekonomikou. S výnimkou ťažby piesku a štrku je však využívanie a ťažba iných nerastov z mora zatiaľ len v počiatkoch a realizuje sa len v menej hlbokých vodách.

4.3.4 Celkový objem produkcie akvakultúry v EÚ bol v roku 2010 o niečo vyšší ako 1,3 miliónov ton a predstavoval objem vo výške približne 3,2 miliárd EUR, pričom zabezpečoval 80 000 pracovných miest. Viac ako 90 % akvakultúrnych podnikov v EÚ sú MSP. Na celosvetovej úrovni zaznamenala akvakultúra nárast o 6 % za rok a objem jej výroby sa v rokoch 2002 až 2009 zvýšil zo 40 na 53 miliárd ton (FAO: The State of World Fisheries and Aquaculture – Stav svetového rybolovu a akvakultúry, 2010, Rím), čo predstavuje najvyšší nárast v odvetví výroby potravín živočíšneho pôvodu. Aj keď celosvetový dopyt rastie, európska výroba zostáva na rovnakej úrovni a potreby EÚ, pokiaľ ide o ryby, sa pokrývajú z dovozu, ktorý predstavuje 60 až 65 % celkových dodávok. Výbor žiada Komisiu, aby v záujme rozvoja akvakultúry zrevidovala politiku financovania, ktorá sa v tejto oblasti uplatňuje a ktorá pre obdobie rokov 2014 až 2020 prešla od subvencií k priamym platbám.

4.3.5 Rozvíjajúce sa odvetvie modrej biotechnológie predstavuje v súčasnosti nízky percentuálny podiel na zamestnanosti Európy a hrubú pridanú hodnotu, ktorá sa odhaduje na 0,8 miliárd EUR. Z krátkodobého hľadiska sa očakáva, že toto odvetvie sa bude rozvíjať v podobe špecializovaného trhu a bude sa orientovať na produkty s vysokou pridanou hodnotou pre odvetvie zdravotnej starostlivosti, kozmetiky a priemyselných biomateriálov. Do roku 2020 by sa mohol rozvinúť na trh strednej veľkosti a rozšíriť sa na výrobu metabolitov (lipidy, cukry, polyméry, proteíny) určených pre potravinársky priemysel, priemysel výroby krmív a chemický priemysel. Z dlhodobého hľadiska a pod podmienkou, že dôjde k technologickému pokroku, by sa modrá biotechnológia mohla stať veľkým dodávateľom špecializovaných produktov s vysokou pridanou hodnotou.

4.4 EHSV konštatuje, že hospodárske vyhliadky piatich špičkových odvetví sú podmienené viacerými faktormi a ich dynamika, pokiaľ ide o technológiu, životné prostredie, výskum, investície a hospodársku súťaž, ale aj inštitucionálnu oblasť, závisí od komplexných výziev, ktoré často súvisia s medzinárodným rozmerom integrovanej námornej politiky alebo s medzinárodným rozvojom, ktorý má ekonomický alebo iný charakter, napr. na schopnosti získať licencie na ťažbu nerastov v medzinárodných vodách alebo na kolísaní cien ryby.

4.5 Rýchlosť, akou sa bude modrý rast uskutočňovať, v zásadnej miere závisí od dlhodobého scenára, podľa ktorého sa bude koncipovať. Udržateľný a stabilný rast mu poskytne väčšiu podporu, zatiaľ čo krehké hospodárske oživenie spojené so zhoršenými medzinárodnými ukazovateľmi by mohlo jeho rozvoj ohroziť.

4.6 EHSV však konštatuje, že sa mu zdá, že oznámenie náležite nezohľadňuje všeobecný ani konkrétny vplyv súčasnej hospodárskej krízy, v dôsledku čoho je ťažké riešiť krátkodobé a dlhodobé výzvy na európskej a celosvetovej úrovni.

4.7 Na nových trhoch, ktoré sú zo svojej podstaty rizikové, je konkurencieschopnosť európskych podnikov podmienená možnosťou prístupu k dostatočnému a vhodne koncipovanému

financovaniu s cieľom prilákať investície za transparentných podmienok. Prístup k rizikovým kapitálovým fondom je životne dôležitý pre MSP a je potrebné dohliadať na mikropodniky, ktoré sa môžu stať hybnými pákami modrého rastu.

4.8 EHSV upriamuje pozornosť na osobitný význam, ktorý má námorné hospodárstvo pre členské štáty s výlučnými hospodárskymi zónami, a na potrebu rozvíjať námorné hospodárske zoskupenia, pričom sa musí posilňovať ich prínos k rastu a zamestnanosti.

4.9 A nakoniec, aby sa zabránilo tomu, že vznikne rozpor medzi očakávaniami a realitou, EHSV usudzuje, že je potrebné v plnej miere zohľadniť ťažkú situáciu, ktorá v súčasnosti prevláda, ako aj všeobecne pesimistické predpovede týkajúce sa európskej a svetovej ekonomiky, pričom sa musí prijať realistický prístup k modrému rastu, ktorý treba náležite presniť.

5. Riadenie a otázky spojené s regulačným rámcom

5.1 Oznámenie obsahuje odkazy na súčasné politiky a strategické investície členských štátov a EÚ do oblasti modrého hospodárstva. EHSV sa však domnieva, že tieto iniciatívy a opatrenia členských štátov sú aj naďalej v rozpore s ambicióznymi cieľmi modrého rastu a zatiaľ netvorí „kritickú masu“ potrebnú na jeho konsolidáciu.

5.2 EHSV sa domnieva, že predpokladom na vytvorenie tejto „kritickej masy“, pomocou ktorej by sa modrý rast mohol stať hybnou silou pre zamestnanosť a podnikanie v tomto krízovom období, je mať k dispozícii účinnú štruktúru riadenia.

5.3 EHSV poukazuje na to, že štruktúry riadenia budú funkčné len vtedy, ak budú vyriešené regulačné otázky a ak sa odstránia administratívne prekážky, na ktoré sa poukazovalo najmä počas procesu konzultácie.

5.4 Vzhľadom na to, že sa neustále rozvíjajú nové spôsoby využívania mora je dôležité, aby členské štáty zaviedli stabilné regulačné a plánovacie systémy, ktoré budú stimulovať dlhodobé investície, cezhraničnú súdržnosť a súčinnosť partnerstiev, ktoré budú zamerané na inovácie.

5.5 Najmä v rozvíjajúcich sa odvetviach, ako je námorná biotechnológia, by bolo potrebné bezodkladne zaviesť koherentnú politiku na úrovni EÚ, ktorá v súčasnosti absentuje, vzhľadom na to, že úsilie vynakladané na európskej úrovni je roztrieštené, pretože je založené viac na vnútroštátnych potrebách, ako na spoločných prioritách a potrebách Únie.

5.6 EHSV následne usudzuje, že je mimoriadne dôležité urýchlene zaplniť regulačné medzery a odstrániť prekážky vyplývajúce z komplexnosti a nestability právneho rámca, ktoré sa prejavujú najmä v právnej neistote, pokiaľ ide o obdobie po roku 2020 (odvetvie morskej veternej energie), alebo v neexistujúcej legislatíve EÚ pre niektoré činnosti (využívanie zdrojov z morského dna, akvakultúra na mori a výroba veternej energie na mori).

5.7 EHSV konkrétne konštatuje, že je potrebné dať štruktúrovanú odpoveď na kľúčové otázky, ako je absencia integrovaného morského územného plánovania, najmä pokiaľ ide o akvakultúru a výrobu energie pomocou plávajúcích veterných turbín, množstvo schvaľovacích alebo povoľujúcich postupov (veterná energia na mori, modrá biotechnológia) alebo prekážky pri vytváraní alebo financovaní experimentálnych fariem, ale aj trecie plochy, ktoré existujú napr. medzi námornou dopravou a zariadeniami na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov v oceáne (výroba energie z prílivových vln, premena tepelnej energie z morí a využívanie energie z vln).

6. Environmentálny rozmer

6.1 EHSV vyzýva, aby bola rámcová smernica o morskej stratégii⁽⁹⁾ uznaná za základ udržateľného rozvoja vzhľadom na to, že je environmentálnym pilierom INP, a navrhuje, aby sa zaviedla koherentná politika, ktorej cieľom bude zabezpečiť stálu ochranu a zachovanie morského prostredia a zabrániť zhoršovaniu jeho stavu.

6.2 EHSV sa domnieva, že by bolo vhodné, aby sa do vyhlásenia z Limassolu a do budúcich politických dokumentov zahrnul cieľ zameraný na vytváranie alebo zachovanie dobrého ekologického stavu morských vôd EÚ do roku 2020, ako aj zásada obozretnosti, ako základné prvky INP a modrého rastu.

6.3 Udržateľné námorné aktivity, ktoré majú poskytovať pracovné miesta, sú podmienené dlhodobým koherentným prístupom, ktorý bude zameraný na nastolenie rovnováhy medzi cieľom spočívajúcim v hospodárskom raste a reakciou na environmentálne výzvy a ktorý si vyžaduje primeranú podporu zo strany miestnej, vnútroštátnej, medzinárodnej a európskej politiky na základe zásad udržateľného rozvoja.

6.4 EHSV konštatuje, že morské zdroje sú síce rozsiahle, ale nie sú nevyčerpatelne. Takisto upriamuje pozornosť na možné ohrozenie udržateľnosti modrého rastu a dodatočné zaťaženie životného prostredia, ak sa zopakujú závažné chyby pokiaľ ide o nadmerné využívanie zdrojov a prehnajú zástavbu, ktoré charakterizovali predchádzajúce rozvojové iniciatívy.

6.5 Skúmané oznámenie síce uznáva environmentálne výzvy, zdá sa však, že neberie do úvahy skutočnosť, že stav morí a oceánov v Európe sa v posledných desaťročiach zhoršil v dôsledku znečistenia pôdy, morských vôd a ovzdušia, acidifikácie oceánov, nadmerného využívania, ničivých spôsobov rybolovu a zmeny klímy. Podľa nedávnych výskumov o hraniciach modrého rastu (Limits to Blue Growth, 2012. http://www.seas-at-risk.org/news_n2.php?page=539), zhoršenie stavu morských a pobrežných ekosystémov a biodiverzity je možné pozorovať v Baltickom mori, Čiernom mori, severovýchodnom Atlantiku a v Severnom ľadovom oceáne. Nedávna novátorská štúdia, ktorú vypracoval Štokholmský environmentálny inštitút (Stockholm Environment Institute), vyčíslila náklady námorného znečistenia, ktoré často nie je zohľadňované pri vypracovaní politik a ktoré môže narásť do znepokojujúcich rozmerov, ak sa neprijmú opatrenia na zníženie emisií skleníkových plynov (pozri <http://www.sei-international.org/publications?pid=2064>).

6.6 Námorná hospodárska činnosť, ktorá vo veľkej miere ohrozuje udržateľnosť, sa týka zariadení na ťažbu ropy a zemného plynu v mori, akvakultúry, cestovného ruchu na pobreží a výletných lodí, zachytávania a ukladania oxidu uhličitého, pobrežnej námornej dopravy, ale aj ťažby fosílnych palív v mori, ktorá je nezlučiteľná s koncepciou udržateľného rozvoja.

6.7 Doteraz nebolo jasne vymedzené, aká je intenzita a rozsah týchto vplyvov na životné prostredie, najmä pokiaľ ide o obnoviteľné zdroje modrej energie, morské nerastné suroviny, akvakultúru a modrú biotechnológiu vzhľadom na to, že nie je k dispozícii dostatok údajov, aby sme mohli lepšie porozumieť všetkým interakciám, ku ktorým dochádza v oceánoch a hlbokých moriach.

6.8 EHSV zastáva názor, že morské územné plánovanie a integrované riadenie pobrežných oblastí, ktoré Komisia presadzuje ako hlavný nástroj riadenia morského priestoru a zdrojov, sa musia zosúladiť s ostatnými intervenčnými nástrojmi, ako je strategické hodnotenie environmentálneho vplyvu, vymedzenie chránených oblastí alebo internalizácia nákladov na životné prostredie, a to v rámci takého prístupu, ktorý bude založený na ekosystéme a harmonickej koexistencii rôznych intenzívnych a vzájomne protikladných spôsobov využívania.

6.9 EHSV odporúča Komisii, aby lepšie dohliadala na dodržiavanie európskych noriem v oblasti životného prostredia, ako aj hygieny a kvality, najmä pokiaľ ide o dovoz akvakultúrnych produktov z tretích krajín, s cieľom chrániť spotrebiteľov v EÚ, ale aj podniky pôsobiace v danom odvetví pred prípadnou nekalou hospodárskou súťažou.

7. Konkrétne pripomienky

7.1 EHSV konštatuje, že oznámenie síce poukazuje na význam, ktorý má výskum pri upevňovaní modrého rastu najmä v novo vznikajúcich a rozvíjajúcich sa odvetviach, všeobecne je však vágne a v podstate sa obmedzuje len na odkaz na budúci program Horizont 2020.

7.2 Európa práve zažíva obdobie krátenia verejných výdavkov, čo znamená, že je nutné dosahovať čo najviac výsledkov s obmedzenými prostriedkami. Obmedzenia, ktoré okrem nedostatku kapitálu, vznikajú vo financovaní verejného výskumu, môžu oslabiť životne dôležitú úlohu, ktorú zohrávajú MSP námorného hospodárstva pri rozvoji nových produktov a technológií.

7.3 EHSV zdôrazňuje, že aj keď má Európa solídnu základňu poznatkov a je na čele výskumu, pokiaľ ide o energie nového alebo klasického typu a akvakultúru, zaostáva v oblasti praktickej inovácie alebo pri uvádzaní na trh v novo vznikajúcich odvetviach, kde sa jej v súčasnosti nedarí obstať v hospodárskej súťaži s medzinárodnými aktérmi, čo dokazuje aj počet patentov, ktoré predkladá v porovnaní s Áziou a Spojenými štátmi v oblasti odsoľovania, ochrany pobrežia, produkcie rias alebo modrej biotechnológie.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ L 164, 25.6.2008, s. 19 – 40.

7.4 EHSV preto navrhuje, aby sa urýchlene odstránili nedostatky v zameraní a viditeľnosti výskumu, ktoré sú čiastočne spôsobené širokou škálou oblastí výskumu a činností, ktoré sú spojené s námornou biotechnológiou a novými odvetvami.

7.5 Nedostatky v oblasti prenosu poznatkov a technológií do všetkých kľúčových oblastí sa dajú prekonať pomocou rôznych opatrení, či už ide napr. o prepojenie vedeckého výskumu s priemyslom alebo vzdelávaním, spoluprácu priemyslu s univerzitami, zlepšenie správy duševného vlastníctva, investovanie do demonštračných projektov, ktoré by priniesli dôkazy o realizovateľnosti v obchodnej sfére alebo vytváranie rozsiahlych partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom v prípade iniciatív, ktoré majú vytvoriť „kritickú masu“ potrebnú pre modrý rast.

7.6 Budúcnosť modrého rastu v dvadsiatom prvom storočí bude vo veľkej miere závisieť od schopnosti vedeckých pracovníkov vyvinúť interdisciplinárne programy, ktoré budú zahŕňať zručnosti a koncepcie získané z iných oblastí výskumu, alebo sa zúčastňovať na takýchto programoch. Vzdelávanie budúcej generácie vedeckých pracovníkov sa musí sústrediť na interdisciplinárne a globálne prístupy, ktoré dokážu reagovať na komplexné výzvy v oblasti technológie a hospodárskej súťaže, ktoré predstavuje výskum morských organizmov a morského prostredia.

7.7 EHSV sa domnieva, že sa musí urýchlene odstrániť nesúrodosť údajov o morskom prostredí, ktoré sú rozptýlené v stovkách rôznych subjektov po celej Európe, a preto spôsobujú problémy, pokiaľ ide o prístup k nim, ich využívanie a zhromažďovanie. Povzbudzuje Komisiu, aby spolupracovala s členskými štátmi pri sprístupňovaní týchto poznatkov a aby vymedzila dodatočné finančné a iné zdroje, ktoré sú potrebné na vytvorenie spoločného priestoru na výmenu informácií, osvedčených postupov a výmeny údajov, s cieľom posilniť výskum a inováciu a zlepšiť ochranu životného prostredia.

7.8 Je vhodné, aby nová digitálna mapa dna európskych morí bola interoperabilná, aby sa na ňu nevzťahovali užívateľské obmedzenia a aby sa opierala o výskum, ktorý bude pre ňu poskytovať údaje o vplyve ľudskej činnosti s tým cieľom, aby členské štáty mohli v maximálnej miere využiť potenciál svojich vlastných programov zameraných na sledovanie, zberanie vzoriek a štúdie o morskom prostredí.

7.9 Ochrana námorných hraníc Európy a účinný dohľad na moriach⁽¹⁰⁾ predstavujú pre členské štáty výzvu, ktorej musia čeliť v súvislosti s úspešnou podporou modrého rastu. Posilnená kontrola vonkajších hraníc schengenského priestoru a zavedenie mechanizmov na výmenu informácií umožnia, aby orgány členských štátov zodpovedné za kontrolu hraníc mohli znížiť počet strát na životoch na mori a bojovať proti takým javom, ako je nelegálne prisťahovalectvo smerujúce do EÚ, ale aj námorné pirátstvo⁽¹¹⁾.

V Bruseli 20. marca 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 173 – 177.

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 15